

Immers:

Elk artikel der Belijdenis vangt aan niet met „de Kerk gelooft“, maar met „Wij gelooven“. Wij d.w.z. de ambtsdragers en leden dezer kerk. En wanneer de ambtsdragers en leden der kerk nu vrij zijn om te gelooven wat ze willen, dan legt de kerk met met haar Belijdenis een vals getuigenis tegenover de wereld af.

De gevolgen?

De eene predikant zal leeren, dat de kinderdoop ons in het Nieuwe Testament niet bevolen is en dus, dit volgt er uit, weigeren kinderen te doopen. De ouders, die den doop van hun kinderen begeeren, zullen hun kroost ongedoopt moeten laten. Een andere predikant, die, evenals Dr Ubbink doet, meent, dat tucht, d.w.z. afhouding van het Avondmaal van openbare ongeloovigen en zondaren ongeoorloofd is, zal natuurlijk dan ook ieder ten Avondmaal toelaten, en de gemeentelieden, die van zulk een ontheiliging van het Avondmaal niet weten willen, zullen zich onthouden gaan. Een derde predikant, die het met de Independenten eens is, dat de kerkelijke huwelijksbevestiging niet overeenkomstig Gods ordinantie is, zal die kerkelijke huwelijksbevestiging weigeren.

Over de tucht-kwestie merkt Prof. Kuiper op:

Dat Dr Ubbink op zijn standpunt van geen tucht wil weten noch ten opzichte van de leer noch ten opzichte van het leven volgt hieruit van zelf. Er moet wel, zooals hij dit noemt, een inwendige tucht zijn, d.w.z. door het Woord, maar geen uitwendige tucht (blz. 267) dus geen afhouding van het Avondmaal, geen bannen uit de gemeente, ook geen afzetting uit het ambt. Zulk een machtstucht komt alleen aan den Staat toe, maar hoort niet in de kerk thuis (blz. 278).

De brandstapel van Servet is als afschrikwekkend voorbeeld genoemd, door Dr U.; maar, zegt Prof. Kuiper:

Dat deze brandstapel van Servet niets te maken heeft gehad met kerkelijke tucht, want Servet was geen lid der kerk van Genève en is ook niet geëxcommuniceerd door Calvijn, maar door de Overheid om zijn „godslastering“ ter dood veroordeeld, schijnt Dr Ubbink te hebben vergeten.

Ten onrechte, alzoo betoogt het blad, beroept Dr U. zich hier op de reformatoren:

De tucht zooals Calvijn die wilde, droeg een geestelijk karakter en ze is door hem niet van Rome overgenomen, maar aan Gods Woord ontleend, zooals hij in zijn Institutie zich dan ook alleen op Gods Woord beroept. Wat Dr Ubbink wil is dus, dat we van dit betere en juiste inzicht, dat God door Calvijn ons gegeven heeft, naar het onzulvere, kerk en staat verneggende standpunt van Zwingli en de zijnen zullen terugkeeren.

Trouwens, afgedacht daarvan:

Dat Dr Ubbink ook hier niet alleen afwijkt van de Belijdenis, maar in strijd is met de Schrift zelf, is duidelijk. Dr Ubbink tracht aan de klem van deze beide Schriftuurplaatsen te ontkomen, door te zeggen, dat hetgeen Paulus in 1 Cor. 5 zegt tot de gemeente van Corinthe een uitzonderingsgeval is, dat voor ons geen regel kan zijn, maar de duidelijke woorden van den Apostel weerspreken dit (vers 11). Hetzelfde geldt evenzeer van de exegese, die Dr Ubbink geeft van Matth. 18.

Nieuwe opvattingen? Neen, oude:

Wie het Schatboek van Ursinus, door Hommius vertaald en uitgebreid, waarin een verklaring van onzen Catechismus wordt gegeven, opslaat, vindt daarin al deze argumenten reeds genoemd en weerlegd.

De gelijkenis van het „onkruid in den akker“ werd dan ook ten onrechte aangehaald. Immers: a. de akker is niet de kerk, doch de wereld; en voorts, b. lette men hierop:

Het gevaar waarop Christus wijst, dat men het onkruid uittrekkende tegelijk daarmede de tarwe zou uittrekken, zou, wanneer men dit op de kerk wilde toepassen, alleen gelden wanneer de kerk ook de hypocrieten uit haar midden wilde uitzuiveren, want de kerk kan niet over het hart oordeelen en zou dus een kind Gods voor een hypocriet en een kind des boozen voor een kind Gods kunnen aanzien. Dit gevaar bestaat echter niet, wanneer de kerk uit haar midden wegdoet degenen, die zich zelf door hun leer of wandel als goddeloozen openbaren.

In „Rijnlandsche Kerkbode“ vervolgt Dr Nauta zijn bespreking. Tersnede merkt hij op, dat juist op de door Dr U. zoo hooggeroemde Synode van Leeuwarden (met haar „heilig enthousiasme“) reeds tegen zijn opvattingen stelling gekozen is, in de zaak-Netelenbos; immers, toen

werd door de commissie, die deze zaak kreeg te behandelen, en wier rapport door de Synode werd aanvaard, o.m. verklaard: „Wat betreft de Schriftopvatting van br. N(etelenbos) en zijn ontkennings, dat de vorm en inkleeding der H(eilige) S(chrift) ook geïnspireerd en dus onfeilbaar is, oordeelt uwe Commissie, dat deze gevoelens ingaan tegen hetgeen de H(eilige) S(chrift) zegt in: 2 Tim. 3:16; in Matth. 5:18; zie Lukas 16:17; in Joh. 10:35; en in Matth. 22:32 en 42-45“ (Acta, blz. 123).

Het is van belang, dat juist de Synode van Leeuwarden een dergelijke uitspraak heeft gedaan. Want Dr Ubbink verkeert in de gedachte, als zouden onze Kerken zelve officieel sedert 1920 (toen de genoemde Synode, waar de kwestie van uitbouw der Belijdenis aan de orde kwam, werd gehouden) bedenkingen hebben tegen de belijdenis der 37 Artt. Gesteld al, dat deze beschouwing juist was (des neen), dan zouden in elk geval die bedenkingen de leer der inspiratie niet kunnen gelden.

Een bekend woord uit onzen tijd is de „Hinweis“; de heer A. Janse heeft in ons blad reeds er over geschre-

ven. Ook Dr U. kent het woord; Dr Rietberg zegt in zijn vervolgartikel („De Wachter“):

Hij zegt (zooals ik boven aanhaalde): „Zooals de Heidelbergse kerk zocht, dat beide Woord en Sacrament ons slechts naar Hem verwijzen“. Maar — dat zegt onze Heidelbergse kerk nergens! Ons leerboek zou er niet over denken zich zoo uit te drukken!

Ook dit lezen we van Dr Rietberg:

Wanneer Dr Ubbink zegt, dat het in de prediking er niet om gaat, dat de Kerk de Waarheid aan de menschen leert en brengt, maar dat een mensch „de Waarheid gaat zoeken“, dan wijkt hij hierbij af van de leer der Heilige Schrift. Dit is zoo duidelijk, dat het wel niet noodig is hierop dieper in te gaan. Trouwens, om maar iets te noemen, het woord „prediken“ in het Nieuwe Testament, wijst op „de handeling van een heraut, die in naam van zijn koning aan het volk publiek de woorden van zijn heer mededeelt“; dat duidt dus aan, „dat de heilsboodschap Gods gebracht wordt op gezag, steunende op de autoriteit van den Koning van het Rijk“ (Prof. Hoekstra).

De waarschuwend stem der historie laat Dr Heida in zijn vervolgartikel („Ger. Kb. H. v. Holl. e.o.“) hooren:

„Is de waarheid Gods, die evengoed onmiddellijk, onafhankelijk van de Schrift kan worden gevonden als in de Schrift en het is in naam der waarheid, die elk voor zichzelf maar moet uitvinden, vaststellen, uitstellen, dat de Heilige Schrift haar goedkeuring verkrijgt of haar afkeuring ontvangt.“

Want geheel naar den trant der Ethischen en der vroegere critici van Oud- en Nieuw Testament al de eeuwen der Kerkgeschiedenis door, dat de zelf vastgezette, buiten de Schrift om gevonden waarheid meesters, koninginnen wordt over de Heilige Schrift.

Zoo deden reeds de Gnostieken met het Oude Testament.

Zoo hebben geestdrijvers en Socinianiën elk op hun manier gedaan. Zoo drijven de Ethischen in alle stilte door en maken veel volks afvallig.

Zoo worden de ketters de echte belijders, die het door het nuchter verstand of het enthousiastisch gevoel bij het rechte eind hebben gehad. Zij krijgen steeds den lauwerkrans en de Kerk van Christus wordt in het museum van oudheidkundige verzamelingen bijgezet in het hoekje der antiquiteiten.

Even later:

De inspiratie der Heilige Schrift moet daarom allereerst van kracht beroofd.

Zij behelst slechts een idee van heidenschen oorsprong, dat later theoretisch is vastgezet. Met de autoriteit heeft zij niets te maken. Neen die autoriteit rust op de kracht, die telkens ervaren wordt. En daarin, zegt Dr Ubbink, staat de Heilige Schrift met elk christelijk geschrift en met ieder gesproken woord op één lijn.

In „Jijnuider Kerkbode“ zegt Dr v. d. Meulen (in verband met het ondertekeningsformulier, dat publicatie in dit stadium niet toelaat z.i.):

Helaas ken ik Dr Ubbink niet persoonlijk en kan dus ook niet den psychologischen achtergrond van zulk een daad beoordeelen. Maar de daad objectief genomen acht ik geheel in strijd met eerlijkheid en waarheid.

Nog een nieuwe stem is die van Dr S. Datema („Drieb. Kb.“):

Al zullen wij niet zeggen, dat Bavinck en Kuiper het laatste woord hebben gesproken, en zal er ook wel eens wijsheid vloeien van de lippen der Scandinaviërs en der Zwitsers, zouden wij de schaduw der rots verlaten, om koelte onder struiken te zoeken?

Afwijzend, wat den inhoud betreft, staat ook Dr P. v. Dijk in „Geref. Theol. Tijdsch.“:

Laat — gelijk het trouwens in onze voornaamste bladen gelukkig gedaan werd en wordt — broederlijk aangetoond worden, dat Dr Ubbink met zijn boek bewijst, dat de nieuwe strooming niet beteekent een reformatie van onze kerken.

Dat bij Dr Ubbink's nadere precisering van zijn vage gedachten de „nieuwe strooming“ blijkt in strijd met in plaats van een nadere ontvouwing van de waarheid te zijn. Geen voortbouwen op maar afwijken van de belijdenis.

Tot zoover de gereformeerde pers.

Wat van elders kwam, volgde nog even. „De Nederlander“ zegt:

Wij vreezen, dat in de hoofdzaak Ubbink gelijk heeft.

Daarmee zeggen wij niets over den toestand binnen de Gereformeerde Kerken, zooals hij dien teekent. Zijn teekening is donker; doch tot oordeelen zijn wij niet bevoegd en wij vertrouwen, dat hij al te somber teekent.

Maar zoowel historisch als principieel heeft hij gelijk, waar hij scholastiek en intellectualisme aanklaagt.

Het is thans inderdaad veelszins te doen om de „waarheid“, een intellectualistische grootheid in plaats van om de „werkelijkheid“, gelijk hij een paar maal scherp en o.i. onaantastbaar uiteenzet.

Dat Dr U. de Geref. Kerken inderdaad „teekent“, werd onzerzijds betwist. En wat die „waarheid“ contra „werkelijkheid“ betreft, merkt Dr J. J. Buskes in „Woord en Geest“ op:

Voor Dr Ubbink is waarheid kennis van de werkelijkheid en hij noemt den empirist Baco van Verulam den wijsgeer der Reformatie.

Een volgend keer schrijft ik er wat meer over. Maar nu wil ik je wel reeds zeggen, dat m.i. hier de Achilleshiel van 't heele boek zit. Ik voor mij ben het hier met Dr Ubbink principieel en radicaal oneens. En je voelt zelf wel, dit raakt niet de kritiek, maar wel den opbouw van het boek, het positieve gedeelte.

Dezelfde schrijver zei nog in hetzelfde orgaan:

Menschen van 't H. V., laat ik zeggen: de meest radicalen in bepaald opzicht, loopen gevaar, dit boek zonder meer te accepteren, omdat zij zich in de kritiek kunnen vinden. Zij zult zeker, vermoed ik, met de kritiek van Dr Ubbink instemmen. Ik doe dat ook voor het grootste gedeelte. Maar laten wij oppassen, dat wij daarom den opbouw niet zoo zonder meer aannemen. Voor mij zelf ben ik tot de overtuiging gekomen, dat ik Dr Ubbink's kritiek bijna geheel aanvaard kan, maar dat zijn opbouw voor mij evenzoo bijna geheel onaanvaardbaar is.

„God zal ze (haar) zelf bevestigen en schragen.“

In „Geref. Kbl. Den Haag“ schrijft Dr C. Bouma over den bekenden versregel uit Psalm 87.

Johannes Eusebius Voet heeft den betreffenden versregel zoo weergegeven: „God zal hen zelf bevestigen en schragen“. En zoo zingen we dien regel nu altijd, gelijk onze vaders en vroegere geslachten hebben gedaan. Daardoor is die gedachte er in gehamerd: ze beteekent hen. Toen kwam er een tweede bij. In tal van Bijbeluitgaven lezen we den (onberijmden) versregel zoo: „De Allerhoogste zelf zal hen bevestigen“.

Maar daarbij moet een aanmerking worden gemaakt: die lezing is verandering van de oorspronkelijke lezing der Statenvertaling. In de oude Bijbels staat niet hen, maar ze. Zoo leest mijn Elzevier-Bijbel van 1683.

Even later:

De gedachte van den Psalmist is niet: De Allerhoogste zal hen, maar: Hij zal haar bevestigen. Haar, dat is Jeruzalem.

K. S.

BOEKBESPREKING

Korte Verklaring.

De bekende „Korte Verklaring der Heilige Schrift met Nieuwe Vertaling“, verschijnend bij den uitgever J. H. Kok te Kampen, zal binnenkort weer met enkele belangrijke deelen worden uitgebreid. Van de hand van Prof. Dr A. Noordzij komt de bewerking van het Boek Ezechiël, terwijl de Brief aan de Romeinen, die reeds ter perse is, tot hoofdstuk 9 bewerkt is door wijlen Prof. Dr J. A. C. van Leeuwen, en daarna door Dr D. Jacobs.

„De Gemeene Gratie“.

Naar wij vernemen zal van het bekende standaardwerk van Dr A. Kuiper: „De Gemeene Gratie“ een nieuwe, onveranderde herdruk verschijnen bij den uitgever J. H. Kok te Kampen. Het werk is ter perse en het drukken is reeds zoo ver gevorderd, dat het eerste deel spoedig kan verschijnen. Wie een inzicht heeft in de groote betekenis van dit werk, dat voor een der beste werken van Dr Kuiper geldt, zal zich verheugen, dat dit boekwerk na eenige jaren niet in den handel te zijn geweest, thans weer verkrijgbaar is.

Dr J. H. Gunning J.Hzn. Onder Open Hemel.

La Rivière & Voorhoeve — Zwolle z.j.

Hier is een bloemlezing uit dr Gunning's geschriften. Men kent den warmen, zoekenden redacteur van Pniël, weet ook, dat hij een ander antwoord geeft: dan wij op de vraag, hoe men God gehoorzamen moet inzake de openbaring van „het Jeruzalem dat boven is“ hier beneden op aarde in mijn concrete situaties (zoo atel ik de kwestie reeds anders dan in het „Woord Vooraf“ van dozen bundel, en herleid tevens het voor velen vage verschil tusschen hem en ons, tot zijn ware proporties), doch zal dezen bundel, ter gelegenheid van dr Gunning's jubileum bijeengebracht door mevrouw N. C. Croin-Lamain, met niet minder belangstelling ontvangen, omdat de schrijver tenslotte dezelfde eenheid als eisch bepleit, die de kerkelijke polemiek voor een niet gering deel juist haar noodzakelijkheid voorhoudt, en een man is, wiens werken en getuigen ook door ons veelszins hartelijk wordt gewaardeerd, en ook in dit werk zeer veel zegt, dat wij volgaarne met instemming ontvangen. Een mooi portret (dat mij nieuw lijkt) avert het boek.

K. S.

J. W. K. Hoevers. Plaats en taak der Christelijke kerken in de Wereld.

Uitg. H. A. Stadermann, Den Haag.

Een preek, „naar aanleiding van“ Matth. 5:13: Gij zijt het zout der aarde, uitgesproken in de Ev. Luth. kerk te 's-Gravenhage (13 Sept. '31). Het woord van den schrijver is warm, en eerlijk. Maar de gedachten zijn van de onze zeer ver verwijderd. Over het wezen, de organisatie, de taak der kerken, denken wij geheel anders. „De taak der kerk is de taak der christenen“, zegt de schrijver. Daarmee zijn we het niet eens: de taak van een huisgezin b.v. is niet de taak der leden van een gezin: de taak eener school is niet de taak van haar onderwijzers en leerlingen. Schrijver zelf is het ook niet met zich zelf eens: „de kerken hebben zich te houden buiten den strijd der politiek en maatschappelijke partijen“. Zoodra de kerk haar eigen aard en taak zuiver uitdrukt, zal men ophouden te spreken van „ongeloovige kerken“ tegenover „moedige kerken“, doch de ongeloovigen oproepen tot de gehoorzaamheid, en daarna kan men dan eens gaan spreken over de verhouding tusschen kerk en rijk Gods hier op aarde. Eerlijkheid gebiedt, daarbij niet te verzwijgen, dat we ook bezwaren hebben tegen onder ons gangbare en toch nooit goed op gang komende ideeën omtrent bedoelde verhouding. Zoo b.v. tegen wat Dr A. Kuiper schreef (E. Voto II, 1905, blz. 113 slot, 114 midden, e.a.p.).

K. S.

Deze brochure verkrijgbaar bij en Duinen 115 in deze brochure dient te en warme sym uitgave de aar naamstellers h woord geven v tuur vaak be tning van de Ge en in stand aanduiting l Achtereenvo inrichting en d verenigingen. ande te make van bestaande enigingen. Als bijlage: 1e. Het Regl verenigingen. 2e. Proeve v verenigingen. 3e. Proeve v van G. M. V. en voorts vers lijke flits-uitsp. trent onze G. J van G. M. V. Bondsorgaan en een lijst van Tot kennis

KE

Twistel te:

Apeldoorn (vac. teren-Gebelaar

Beroepen te:

Bolsward: F. G. Pijnacker-Noodt Sneek (vac. H. Stadskmaal: C.

Aangenomen n

Eilbergen: E. M.

Koudam: A. J.

Heden verse

Dr H. A.

Godske en Zelf

Gods g en ons

Prijs van el

f110 - Ge

Zeer i

populair- v

lijke werke

genoemde t

auteur de

onderwerpen

telijk geloof;

bedoelt hij

van inzicht

en verlevend

gebed. In

voorhanden.

J. H. Kok